

הצנחנים היו חסרי-אונים בשדה-הקרב המשוריין - אך תחת

להכשיר את החי"ר ללוחמה החדשה, הוחלט שאינו חשוב עוד

רפיח: הביזיון שמאחרי הצל"ש

לחימת חרמ"ש, בתפעול טכני של זחל"מים ובטכניקות-קרב המבוססות עליהם.

מפני איכותם הגבוהה של הלוחמים, היו מיגרעות אלו ניתנות להיתקן איכשהו, ולוא בדרך המקולקלת (אשר משום-מה גאות צה"ל עליה, תחת שיתבייש בה) של אילתורים חפזים, הבאים במקום הכנות-מראש. תנאי לכך היה, שלפחות הפיקוד הגבוה של חטיבת-הצנחנים - כלומר מפקד-החטיבה והמג"דים - יהיה בקיא בשייך תוף עם טנקים ובשליטה על כוחות ניידים ומשוריינים בקרב-תנועה. תנאי אחר שהטנקיסטים או, לפחות, מפ" קד-הגדוד ומפקדי פלוגותיו, יהיו גם הם מאומנים ומחור נכים לשתף פעולה עם חי"ר.

שני התנאים הללו לא נתקיימו: מפקדי הצנחנים לא אומנו כמה שמכונה בצה"ל, "לוח" מת-שיריון"; מפקדי גדודי-הטנקים לא היו מנוהרים, כדרוש, בשיתוף עם חי"ר, והיו חדורים

מאת בנימין עמידרור

היחידות-גדודים שלו ומצוידו - דווקא לאותו סוג של לוחמה הצפוי לו ביותר.

על חטיבת-הצנחנים הסדירה שבפיקודו של רפול הוטל כיבוש חלקו הדרומי של מערך-רפיח המצרי. לכך ערך רפול את חטיבתו בכוחות-מישנה: גדודי-הצנחנים חניס הסדיר הוותיק בצה"ל, תחת יאיר תליצור (אשר אחרי המלחמה עלה על מוקש ונהרג); גדוד נח"ל-מוצנח בפיקודו של ט, גדוד טנקי פטון בפיקודו של אורי; "כוח גרנית" בפיקודו של אל"ם ישראל גר-נית, שהיה מעין כוח-סיור מאולתר וכלל את פלוגת גיפיי התול"ר של הצנחנים (בפיקוד רס"ן דן שומרון, היום תא"ל וקצין-חי"ר וצנחנים ראשי); פלוגת-הסיור של חטיבת-שיריון; כוח-עתודה בפיקוד הסמח"ט פיוטקה, וגדוד מרגמות כבדות 120 מ"מ, שנפרס לי חיפוי באיזור כרם-שלום.

שני גדודי-הצנחנים היו רכובים על זחל"מים. מוספרם של אלה היה מועט מדי, וזכנ נדחסו בכל זחל"ם הייחידים רבים מכפי שהיו מסוגל לשאת בעת היציאה לקרב. ומה שחמור עוד יותר, לצנחנים היה מושג קלוש ביחוד כי

המשבר-החמור ביותר בקרב של אוגדת טל כי פיתח-רפיח אירע בשעה 14.05 של ה-5 ביוני.

דקות אחדות קודם-לכן דומח היה כי המערך המצרי הראשי, שמשני צידי צומת-רפיח, התמוטט והוכרע. חטיבת-הצנחנים, כך דימו במפקדת האוגדה, הולכת ומחל סלת את מה שנתר מן המיתחמים המצריים מדרום לי-כביש. חטיבת-השיריון 7 כבר התרכזה ברובה בשייך-זואידי, וחטיבת-השיריון (מילואים) של מאן הצתה את "הקו הירוק", והחלה חותרת בחולות שמדרום לכביש, לכיוון אל-עריש.

לפתע דיווח רפול כי נקלע לצרה, וכי חבוי רת-הפיקוד שלו מנחלת קרב קשה נגד כוח מצרי ערף, מרחק קילומטרים אחדים מדרום-מערב ל"צומת".

למפקד-האוגדה, שנמצא או סמוך ל"צומת", היתה זו הפתעה מאוד לא-נעימה. פיזור כוחותיו על-פני ה-

דרך האילתורים החכזים, שעליה גאות צה"ל, יש להתבייש בה

ייד לכניסת החטיבה לקרב החלו מערכיה משתבשים ביגלל סדרי-השליטה הלקויים

יתר-עדידיהמידה תחושה כי ביכולתם להכריע את הקרב גם לזא, "היריביבירי".

מוטכמה עתיקה היא, שמוטב ומועיל להחזיר בכל חייל את ההרגשה, כי הוא ואמצעי-הלחימה שבידו הם החשובים מכל. אבל, לפחות אצל המפקדים אסור שה-דבר יופיע וישפיע בהפרות-יחור. ככל הנוגע למפקדי פלוגות הפטונים, שכח מישוה להכליל בחינוכם גם סייג זה.

קצין אג"ם איחר

יתוי כניסתה של חטיבת-הצנחנים לקרב, ומקור מה המדוייק, היו בעלי חשיבות רבה. הבעיה ה-טאקטית שבפניה היתה כה קשה, עד שלא יכולה היתה להרשות לעצמה מאבק קשה ואבידות קודם היערכותה הסופית להסתערות, בעורף המיתחם המצרי ובאגפו. שלא כחטיבה 7, שעלתה על כל מיתחמי-האוייב שממולה בזה אחר זה, היה רפול חייב, "לאכול" בבת-אחת מרחב חולי שטוח שגודלו 10 קילומטרים מרובעים לערך, בין "הצומת" לשייד-זואייד ודרומה, אשר בו נפרסת מרבית עוצמתה של חטיבה 7.

בחלקו המיוזחי של מרחב זה נמצאו שלוש חגורות-המיקוש, שאותן עקפו הצנחנים. במרכז השטח, לאורך תוואי הכביש ההרוס ניצנה-רפיח נחרוז, מדרום לצפון: מיתחמה החפור של חטיבת חי"ר 11 המצרית, שנחשבה עוצבה מנוסה וטובה, ומעליה מיתחמיה הגדודיים של חטיבת חי"ר (ממונע) 16.

כשלושה-ירבעים מן הארטילריה המצרית היו ערוכים בגיורתו של רפול, וכי-40 מתוך 56 הטנקים (סטלין ו-

טליק ורפול במיפגש הצומת

מרחב כולו, כשכרטי טנקים ריקות-כימעט, חייב חי-סולה המייד והמלא של כל התנגדות מצרית באיזור הקריטי של "הצומת".

עליכן היפנת טל לעזרת רפול יייד את רוב כוחה של חטיבה 7 ועוד גדוד מחטיבת מאן - בסך-הכל, שלוש מסדרי-הכוחות של האוגדה.

עדי-מתרה הוברר כי הסכנה אינה חמורה, ורפול גבר עליה לבדו משאך חברו אליו כמה מן הטנקים של חטיבתו. אבל הסחת הכוחות לכיוון רפול - ובעיקר הפי-גיתו לאחור של גונן, מח"ט 7, עם גדוד הפטונים שלו - יצרו אפקט של בלימת התנועה האוגדתית קדימה, עצי-רתה הפיתאומית ואפילו תנועתה החלקית לאחור.

היה זה זעזוע חמור ביותר למאמץ האוגדתי הכולל. נזקיו בשטח לא היו חמורים מדי, רק משום שההתנגדות המצרית אכן פירסרה אז את פירסוריה האחרונים.

בלי חידיבידי

אם נחקור אירוע זה במישור הטאקטי, יהיה בכך מ-שום סטייה מן הגורמים הבסיסיים והאמיתיים שיצרו את המשבר: חטיבת-הצנחנים ניהלה לחימה ניידת ומ-שורייתת קלאסית, אבל אימונם וניסיונם של מפקדיה וחייליה - ובשורה שניה, גם ציודם ובמיוחד כלי-נישקם - לא הכשירום ולא התאימום ללחימה כזו. לכן, השאלה החשובה איננה מה בדיוק עשה רפול וכיצד, אלא כיצד ייתכן שצבא מסר-דר, הפועל בזירה כשלונה, יימונע ביוזעין מהכנת